

วันรับรองระบบงานโลก เรื่อง “การรับรองระบบงาน การส่งเสริมอาหารปลอดภัยและน้ำดื่มสะอาด”

โดย นางสาวชมกานุช พิมพ์ทอง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 (ชลบุรี)

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการรับรองระบบงาน (International Accreditation Forum-IAF) และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยการรับรองห้องปฏิบัติการ (International Laboratory Accreditation Cooperation-ILAC) ได้ร่วมกันกำหนดให้วันที่ ๙ มิถุนายนของทุกปีเป็น “วันรับรองระบบงานโลก”

การรับรองระบบงาน (accreditation) คือ การยอมรับอย่างเป็นทางการว่าหน่วยรับรอง (Certification Body) มีความสามารถในการดำเนินการให้การรับรองกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น การรับรองระบบงานของหน่วยรับรองระบบคุณภาพ (ISO 9001) การรับรองระบบงานของหน่วยรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) การรับรองระบบงานของห้องปฏิบัติการ (ISO/IEC 17025) เป็นต้น ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่สามารถให้การรับรองระบบงานได้ และเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ ดังนี้

สำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รับรองระบบงานสาขา ระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO 9001) ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) และระบบงานของห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ

กรมวิทยาศาสตร์บริการ รับรองระบบงานสาขา ระบบงานของห้องปฏิบัติการ ด้านฟิสิกส์ เคมี และวิทยาศาสตร์
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ รับรองระบบงานสาขา ระบบงานของห้องปฏิบัติการ ด้านสาธารณสุข และการแพทย์
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ รับรองระบบงานด้านความปลอดภัยของอาหาร ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

ความสำคัญของการรับรองระบบต่อการค้าโลก

ในการทำการค้าระหว่างประเทศ มักจะพบปัญหา การกีดกันทางการค้าของ ประเทศคู่ค้า เนื่องจากมาตรการในการกำหนดกฎระเบียบทางด้านเทคนิคและมาตรฐานสินค้า รวมถึงการทดสอบ การตรวจสอบ และการรับรอง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำซับซ้อน ขาดความเป็นเอกภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการมาตรฐานให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับในสากล

แนวทางการบูรณาการด้านการมาตรฐาน

- ด้านยุทธศาสตร์ หน่วยงานมียุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
 - ด้านการปฏิบัติ
๑. หน่วยงานร่วมกันทำโครงการศึกษา สํารวจความต้องการของผู้รับบริการ
 ๒. ใช้ข้อกำหนด ผลการทดสอบ ผลตรวจรับรอง ร่วมกัน
 ๓. พัฒนาระบบงานที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย
 - ด้านการบริการ พัฒนากิจกรรมการให้บริการที่ต่อเนื่อง ข้ามสายงาน /ข้ามหน่วยงานสามารถให้บริการ ณ จุดเดียว

แผนแม่บทด้านความปลอดภัยอาหารของประเทศ และความสำคัญของการรับรองระบบงานในการสนับสนุนความปลอดภัยของอาหารและน้ำดื่ม

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายแม่บทที่ใช้ในการควบคุมการผลิตและคุณภาพของอาหารเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคในประเทศไทย มีสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ทำหน้าที่ออกกฎหมายบังคับ หรือกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อกำกับดูแลผู้ประกอบการและคุ้มครองผู้บริโภคให้ปลอดภัย

การดำเนินงานของ อย. ในการพัฒนา มาตรฐานอาหารในประเทศให้ไปสู่สากลมีการพัฒนา ใน 3 ส่วน คือ

อาหารและผลิตภัณฑ์ ได้นำระบบมาตรฐานสากลที่บังคับใช้กับสินค้าอาหารส่งออกมาใช้เป็นเกณฑ์ กำหนดมาตรฐานการผลิตอาหารในประเทศมากขึ้น ได้แก่ การนำ มาตรฐาน Codex มากำหนดเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร และนำ มาตรฐาน HACCP มาเป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อออกใบรับรอง “เครื่องหมาย อย.”

ผู้ประกอบการ ได้นำ หลักเกณฑ์และวิธีการผลิตที่ดี หรือ GMP (Good Manufacturing Practice) มาใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานโรงงานผลิตอาหาร

ผู้บริโภค การให้ความรู้ด้านคุณภาพมาตรฐานอาหาร (food education) แก่ผู้บริโภค

ไม่เป็นไปตามที่ประเทศคู่ค้ากำหนด ดังนั้นสินค้าที่จะสามารถนำเข้าได้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ประเทศนำเข้ากำหนด เช่น การตรวจสอบคุณภาพสินค้านำเข้าต้องมีเอกสารแสดงคุณภาพตามที่กำหนด เช่น ต้องมีใบรับรอง (Certificates of compliance) รายงานผลการทดสอบ (Test report) เป็นต้น วิธีแก้ปัญหานี้คือ การใช้มาตรการที่ยอมรับร่วมกันในมาตรฐานและการตรวจสอบทั้งสองฝ่าย (Mutual Recognition Arrangements, MRAs) เช่นในเรื่อง การยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจครอบคลุมถึงรายงานผลการทดสอบหรือใบรับรอง โดยห้องปฏิบัติการทดสอบ หน่วยตรวจสอบ หน่วยรับรองและหน่วยรับรองระบบงานที่ทำความตกลงร่วมต้องมีความสามารถในกิจกรรมการตรวจสอบและรับรองเฉพาะด้านเท่าเทียมกัน ทำให้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ได้รับการทดสอบและได้รับการรับรองก่อนการส่งออกแล้วสามารถเข้าสู่ประเทศนำเข้าที่อยู่ในความตกลงได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องถูกตรวจสอบและรับรองซ้ำจากประเทศนำเข้า นั่นคือ “มาตรฐานเดียวกัน ตรวจครั้งเดียว ยอมรับทั่วโลก ” ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบซ้ำซ้อนในการส่งออกและนำเข้า และมีโอกาสทางการค้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอุปสรรคทางการค้าลดลง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการมาตรฐานของประเทศโดยใช้กลไกของการรับรองระบบงาน

มาตรฐานเป็นเครื่องมือทางการค้าที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้า เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ประเทศคู่ค้ามีการกำหนดมาตรฐานในการยอมรับสินค้า โดยอ้างอิงมาตรฐานสากล การดำเนินงานหรือกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของประเทศ การตรวจสอบ และรับรอง มีส่วนราชการหลายหน่วยที่ดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีกระบวนการที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การเสวนา เรื่อง “การสนับสนุนให้เกิดความปลอดภัยทางด้านอาหารและน้ำดื่มของประเทศทำได้
อย่างไร” ผู้ที่เสวนาประกอบด้วย ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ที่ทำการตรวจประเมินให้การรับรองระบบ และการรับรอง

- ฝ่ายผู้ที่ทำการตรวจประเมินจะสนับสนุน โดยการให้ความรู้แก่หน่วยงานที่ลงไปตรวจสอบระบบ
เช่น ให้ความรู้ อย. ในการตรวจสอบระบบการผลิต สถานประกอบการ เพื่อออกใบรับรอง

- ฝ่ายของผู้ที่ขอการรับรอง มีความต้องการในหลายเรื่อง ดังนี้

ให้หน่วยตรวจประเมินมีการทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย คือ ขอรับรอง ณ จุดเดียว สามารถยอมรับได้ทั่ว
ช่วยลดค่าธรรมเนียมในการขอการรับรองระบบ

ให้มีการรับรองมาตรฐานอาหาร และน้ำให้ครอบคลุมมากขึ้น มาตรฐานบางประเภทไม่มีหน่วยรับรอง
ควรมีการให้คำนิยาม ในตัวมาตรฐานให้ชัดเจน เพื่อจะได้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

จากการเข้าร่วมสัมมนาทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เห็นว่า การรับรองระบบงานที่เป็นมาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญ
ในการสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าอาหารที่บริโภค น้ำที่ดื่ม รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่อาศัยมีความปลอดภัย
เมื่อได้รับการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานที่ได้รับการรับรองที่เป็นที่ยอมรับในสากล